

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології та соціології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни

ЗАГАЛЬНА, ВІКОВА ТА СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ
підготовки бакалавра

спеціальності 231 – соціальна робота

освітньо-професійної програми Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота

Луцьк – 2020

Силабус нормативної навчальної дисципліни «Загальна, вікова та соціальна психологія» підготовки бакалавра, галузі знань 23 соціальна робота, спеціальності 231 соціальна робота, за освітньо-професійною програмою Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота

Розробник: Бабій М.Ф., канд.психол. наук, доцент кафедри педагогічної та вікової психології.

Силабус нормативної навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

проф. Гошовський Я.О.

© Бабій М.Ф., 2020 р.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	галузь знань 23 соціальна робота, спеціальності 231 соціальна робота, за освітньо- професійною програмою Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота	Нормативна
Кількість годин/кредитів 180/ 6		перший
		Семестр_2-ий__
		Лекції 42 год.
		Практичні 42 год.
		Лабораторні ___ год.
ІНДЗ: €	Самостійна робота _84_ год.	
	Консультації _12__ год.	
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

ППП *Бабій Микола Федорович*

науковий ступінь *канд. психологічних наук*

Вчене звання *доцент*

Посада *доцент кафедри педагогічної та вікової психології*

Контактна інформація (*тел..095-69-34-193, електронна адреса nf9963@ukr.net*)

Дні занять (*посилання на електронний розклад*)

III. Опис дисципліни

1.Анотація курсу

Програма навчальної дисципліни «Загальна, вікова та соціальна психологія » складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю 231 соціальна робота, освітнього ступеня «бакалавр».

Зорієнтована на формування у студентів знань про особливості

онтогенезису людської психіки та вплив на цей процес навчання та виховання.

Навчальний курс є прикладною дисципліною, яка входить до галузевих напрямків: «Психологія розвитку» та «Психологія діяльності». Окремі теми пов'язані з такими науками як: загальна психологія, педагогіка, фізіологія людини, філософія.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Розкрити основні фундаментальні положення та закономірності психологічної науки, а також озброїти слухачів міцними теоретичними знаннями з психології, які допоможуть їм сформувати адекватну поведінку у відповідності до умов професійної діяльності.

3. Результати навчання (Компетентності)

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- основні поняття з психології;
- основні методи психолого-педагогічних досліджень;
- основні закономірності особистісного та інтелектуального розвитку індивіда під впливом навчання та виховання;
- механізми і закономірності навчання та виховання;
- психологічні аспекти інтелектуального розвитку;
- психологічні теорії;
- психологічні особливості розвитку у період дитинства;
- психологічні процеси та стани.

вміти:

- визначати механізми та закономірності розвитку дітей,
- розкривати особливості прояву інтелектуальної сфери;
- визначати зв'язки між рівнем інтелектуального і особистісного розвитку;
- визначати особливості організації та управління навчальною діяльністю учнів і вплив цих процесів на їх інтелектуальний і особистісний розвиток та навчально-пізнавальну активність;
- застосовувати базові методики психологічних досліджень.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1 Розвиток психіки в онтогенезі та механізми соціалізації						

Тема 1. Лекції: Предмет загальної психології Тема практ. заняття: Напрями, концепції, теорії загальної психології	18	3	3	10	2	Усне опитування 2 бала
Тема 2. Лекції: Структура свідомості Тема практ. заняття: «Форми відображення дійсності»	18	3	3	10	2	Усне опитування 2 бала
Тема 3. Лекції: «Спілкування та група» Тема практ. заняття: «Види спілкування та груп»	18	3	3	10	2	Усне опитування 2 бала
Тема 4. Лекції: «Особистість» Тема практ. заняття: «Структура особистості» Тема для самост. р.: «Види психіатричних захворювань»	18	3	3	10	2	Усне опитування 2 бала
Тема 5. Лекції: «Емоційно-вольова сфера» Тема практ. заняття: «Воля та почуття»	18	3	3	10	2	Усне опитування 2 бала
Тема 6. Лекції: «Індивідуальні особливості особистості» Тема практ. заняття: «Характер, темперамент, здібності»	18	3	3	10	2	Усне опитування 2 бала
Тема 7. Лекції: «Пізнавальна сфера» Тема практ. заняття: «Значення пізнавальних процесів»	18	3	3	10	2	Усне опитування 2 бала
Тема 8. Лекції «Діяльність» Тема практ. заняття: «Структура діяльності»	16	3	3	10		Усне опитування 2 бала
Тема 9. Лекція «Педагогічна психологія як галузь психологічної науки» Тема. практ. заняття: Напрями, концепції, теорії педагогічної психології	16	3	3	10		Усне опитування 3 бала
Тема 10. Лекції: «Навчання та виховання» Тема практ. заняття: «Інститути соціалізації»	16	3	3	10		
Тема 11. Лекції: «Рефлекторна активність після народження» Тема практ. заняття: «безумовні і умовні рефлекси»	14	2	2	10		
Тема 12. Лекції «Дошкільний період» Тема практ з.: Розвиток особистісної та пізнавальної сфери від 0 до 7 років»	14	2	2	10		
Тема 13. Лекції «Шкільний період» Тема практ з.: Розвиток особистісної та пізнавальної сфери від 7 до 18 років»	24	2	2	20		
Тема 14. Лекції: «Упередженість та її причини» Тема прак. зан. Види упередженості.	24	2	2	20		
Тема 15. Лекції. Альтруїзм.	28	4	4	24		

Тема пр.. зан. Причини та джерела альтруїзму						
Разом за модулем 1	180	42	42	84	12	30
Види підсумкових робіт (за потреби)						Балів
Модульна контрольна робота						60 балів
ІНДЗ						10 балів
Інше (вказати)						
Всього годин/ Балів	180	42	42	84	12	120 год.\ 100 балів

Завдання для самостійного опрацювання

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Історія розвитку науки	8
2	Історія вивчення темпераменту, характеру, здібностей	8
3	Структура діяльності педагога	8
4	Відкриття безумовних і умовних рефлексів	8
5	Проблема аутизму у дітей	8
6	Неврози та інші порушення в емоційно-вольовій сфері	8
7	Криза підліткового віку	8
8	Причини конформізму	8
9	Діагностика пізнавальної сфери та професійного вибору	10
10	Причини та джерела егоїзму	10
Разом		84

За виконану роботу подається звіт

IV. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба,

міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

V Підсумковий контроль (ЗАЛІКУ)

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет, задачі, принципи, галузі психології.
2. Методи дослідження.
3. Історія розвитку психологічної науки.
4. Характеристика форм відображення дійсності.
5. Мозок і психіка. Рефлекторна природа психіки.
6. Свідоме і без свідоме. Структура свідомості.
7. Структура діяльності.
8. Характеристика основних видів діяльності.
9. Уміння, навичка, звичка. Шляхи їх формування.
10. Перенос навичок.
11. Сторони спілкування, функції та види спілкування.
12. Мовні, немовні засоби спілкування.
13. Види мови.
14. Механізми взаємодії.
15. Група. Великі і малі групи.
16. Методи дослідження групової диференціації.
17. Диференціація в групах і колективах.
18. Рівні сумісності.
19. Теорії становлення груп.
20. Індивід. Особистість. Індивідуальність.
21. Структура особистості.
22. Свідомі і несвідомі мотиви.
23. Активність особистості та її джерела.
24. Самооцінка, рівень домагань.
25. Увага. Форми прояву уваги.
26. Види уваги.

27. Одиниці властивості уваги.
28. Відчуття. Природа відчуттів.
29. Властивості відчуттів.
30. Класифікація відчуттів. Види відчуттів.
31. Предметність, константність, цілісність, структурність, вибірковість, осмисленість сприймання.
32. Види сприймань. Природа сприймань.
33. Сприймання простору, часу і руху.
34. Пам'ять. Механізми пам'яті.
35. Види пам'яті.
36. Психологічні теорії пам'яті.
37. Фізіологічна природа пам'яті.
38. Забування, його причина та профілактика.
39. Індивідуальні особливості пам'яті.
40. Мислення. Властивості мислення.
41. Логічні форми мислення.
42. Види мислення.
43. Мислення як діяльність.
44. Операційний склад мислення.
45. Уява. Властивості уяви.
46. Фізіологічна природа уяви.
47. Операційний склад уяви. Способи синтезу фантастичних образів.
48. Види уяви.
49. Індивідуальні особливості уяви.
50. Індивідуальні особливості мислення.
51. Воля. Функції волі.
52. Структура вольового акту.
53. Вольові якості.
54. Почуття. Функції почуттів.
55. Фізіологічна природа почуттів.

56. Психологічні теорії почуттів.
57. Форми переживання почуттів.
- 58.58. Види почуттів.
59. Темперамент. Природа. Фізіологічна основа.
60. Характеристика основних типів темпераменту.
61. Характер. Природа характеру. Акцентуація характеру.
62. Структура характеру.
63. Сфери прояву характеру.
64. Здібності. Природа здібностей.
65. Структура здібностей.
- 66.Талант, геніальність, майстерність.
- 67.Причини появи вікової психології
- 68.Предмет задачі, теоретичне та практичне значення.
- 69.Психодіагностичні методи та їх характеристика.
- 70.Експериментальні методи.
- 71.Емпіричні методи.
- 72.Історія розвитку науки.
- 73.Фактори розвитку.
- 74.Показники розвитку.
- 75.Соціальне середовище та його види. Що таке соціальна ситуація розвитку?
- 76.Параметри готовності до школи.
- 77.Сучасна вікова періодизація.
78. Фізіологічні процеси після народження.
- 79.Розвиток нервової системи до народження.
- 80.Прояв безумовних рефлексів після народження.
- 81.Прояв умовних рефлексів після народження.
- 82.Вплив біологічних факторів на розвиток людини до народження.
- 83.Вплив соціальних факторів на розвиток людини до народження.
84. Біогенетична теорія.
- 85.Соціогенетична теорія.

- 86.Прояв нервової системи у віці немовля.
- 87.Розвиток рухів у віці немовля.
- 88.Прояв відчуттів та пам'яті у віці немовля.
- 89.Провідна діяльність у віці немовля та її характеристика.
- 90.Види прив'язаності у віці немовля.
- 91.Види страхів у віці немовля.
- 92.Розвиток мови у віці немовля.
- 93.Основні новоутворення у віці немовля.
94. Розвиток мови у ранньому дитинстві.
- 95.Орієнтувальний рефлекс та предметна діяльність у ранньому дитинстві.
- 96.Прояв уваги та відчуттів у ранньому дитинстві.
- 97.Прояв пам'яті, мислення та уяви у ранньому дитинстві.
- 98.Відкриття власного „Я”,
- 99.«Криза» трьох років.
  - 100.Прояв почуттів та волі у ранньому дитинстві.
  - 101.Прояв уваги та відчуттів у дошкільника.
  - 102.Прояв мислення у дошкільника.
  - 103.Пам'яті, уява у дошкільника.
  - 104.Прояв та розвиток мови у дошкільника.
  - 105.Анатомічні та фізіологічні зміни у дошкільника.
  - 106.Роль батьків у розвитку особистісної сфери дошкільника.
  - 107.Роль ровесників у розвитку особистісної сфери дошкільника.
  108. Провідна діяльність дошкільника.
  - 109.Поняття «провідна діяльність».
  110. Стосунки у початкових класах
  111. Навчання як провідна діяльність у початкових класах
  112. Підлітковий вік.
  113. Рання юність.
  - 114.Психологія навчання
  - 115.Психологія виховання

116. Структура діяльності вчителя

Питання, завдання заліку зазначати у силабусі дисципліни не обов'язково.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

- 1.Афонькина Р. Практикум по детской психологии / Р. Афонькина, С. Урултаева - М: 1994.- 321 с.
- 2.Вагин И. О. Психология жизни и смерти / И. О. Вагин – Санкт-Петербург : Питер, 2001. – 160 с.
- 3.Верунская Н.Н. Индивидуальная работа с учащимися / Н. Н. Верунская. – Минск : Народная освіта, 1983.- 328 с.
4. Власова Т. А. О детях с отклонениями в развитии / Т. А. Власова., Н.С. Певзнер. - Москва. : Просвещение, 1973. - 292 с.
- 5.Возрастная и педагогическая психология / М. В. Гамезо. - Москва. : Педагогика, 1984.- 379 с.
- 6.Гальперин П. Я. Проблемы формирования знаний и умений школьников и новые методы обучения в школе / П. Я. Гальперин., А. В.Запорожец., Д. Б. Эльконин. - Москва. : Педагогика, 1982. - 541 с.
- 7.Дошкільна педагогічна психологія / Д. Ф. Ніколенко. Київ , "Педагогіка", 1970.- 249 с.
- 8.Зейгарник Б. В. Патопсихология / Б. В. Зейгарник. - Москва, Знание, 1992.- 539 с.
- 9.Исаев Д.И. Психическое недоразвитие у детей / Д. И. Исаев. Ленинград, ЛНУ. 1982 - 476 с.
- 10.Каппони В. Сам себе Взрослый. Ребенок и Родитель / В. Каппони, Т. Новак..

- Санкт-Петербург, Питер. 1995 - 265с.

11.Кононко Е. Л. В мире раннего детства / Е. Л. Кононко -Київ. : Радянська школа, 1985.- 481 с.

12.Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк - Київ. : Вища школа, 1989- 463 с.

13.Кэмпбелл Р. Как на самом деле любить детей / Р. Кэмпбелл – Москва. : Педагогика, - 269 с.

14.Леві В. Л. Нестандартна дитина / В. Л. Леві. Київ. , Радянська школа, 1991.- 284 с.

15.Максимова Н. Ю. Курс лекцій по детской патопсихологии / Н. Ю. Максимова, Е. Л Милютин. /Ростов н/Д. : Феникс, 2000.- 642 с.

16.Мамова-Томова В. Психологическая диагностика раннего возраста / В. Мамова-Томова -Київ. : Вища школа, 1978.- 386 с.

17.Маркова А. К. Формирование мотивации учения / А. К. Маркова. , Т. А. Матис., А. Б. Орлов – Москва : Просвещение., 1990.- 269 с.

18.Мастюкова Е.М. Ребенок с отклонениями в развитии / Е. М. Мастюкова. Москва : Просвещение, 1992.- 438 с.

19.Мещеряков А.И. Слепоглухонемые дети / А. И Мещеряков. - Москва : Просвещение, 1974.- 465 с.

20.Мир детства. Дошкольник / Москва. : Просвещение, 1991.- 401 с.

21.Миронов А. И. Критические периоды детства / А. И. Миронов - Москва : Педагогика, 1979.- 457 с.

22.Морозова М. Ф. Возникновение и развитие учебных интересов у детей младшего школьного возраста / М. Ф. Морозова. - Москва. : Просвещение. 1983. – 476 с.

23.Немов Р. Психология. Т.2/ Р. Немов - Москва, Владос 1993.-632 с.

24.Немов Р. Психология. Т.3./ Р. Немов - Москва, Владос. 1993.- 678 с.

25.Никитина А. А. Мама или детский сад / А. А. Никитина - Москва. : Педагогика, 1990.- 448 с.

26.Новоселова С.Л. Развитие мышления в раннем возрасте / С.Л. Новоселова -

Москва. : Педагогика. 1979.- 368 с.

27.Опыт системного исследования психики ребенка / Н. И. Непомнящий. – Москва, : Педагогика, 1975.- 461 с.

28. Основы специальной психологии: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / Л. В. Кузнецова, Л. И. Переслени, Л. И. Солнцева и др.; Под ред. Л. В. Кузнецовой. — Москва : «Академия», 2002. — 480 с.

29.Рыбалко Е. Ф. Возрастная и дифференциальная психология / Е. Ф. Рыбалко Москва. : Педагогика, 1990.- 247 с.

30.Славина Л. С. Дети с аффективным поведением / Л. С. Славина - М. : Педагогика, 1966.- 372 с.

31.Современные подходы к болезни Дауна / Д. Лейна, Б. Стредфорда. Москва, Педагогика. 1991.- 428 с.

31.Стадненко В. Н. Диагностика отклонений в умственном развитии учащихся / В. Н. Стадненко Москва,Просвещение. 1991.- 474 с.

32.Сорокин В.М. Специальная психология /Л. М. Шипицына. — Санкт-Петербург.: Речь, 2003. — 216 с.

33. Хрипкова А. Г. Девочка, подросток, де вушка / А .Г. Хрипкова., Д. В. Колесов - Москва : Педагогика, 1981.- 432 с.

34.Хрипкова А.Г. Мальчик, подросток, ноша / А. Г. Хрипкова., Д. В. Колесов - Москва : Педагогика, 1981. - 471 с.